

K Z O M U N I K A T
B A D A Ń

Warszawa, sierpień 2012

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/115/2012

NASTROJE SPOŁECZNE

W SIERPNIU

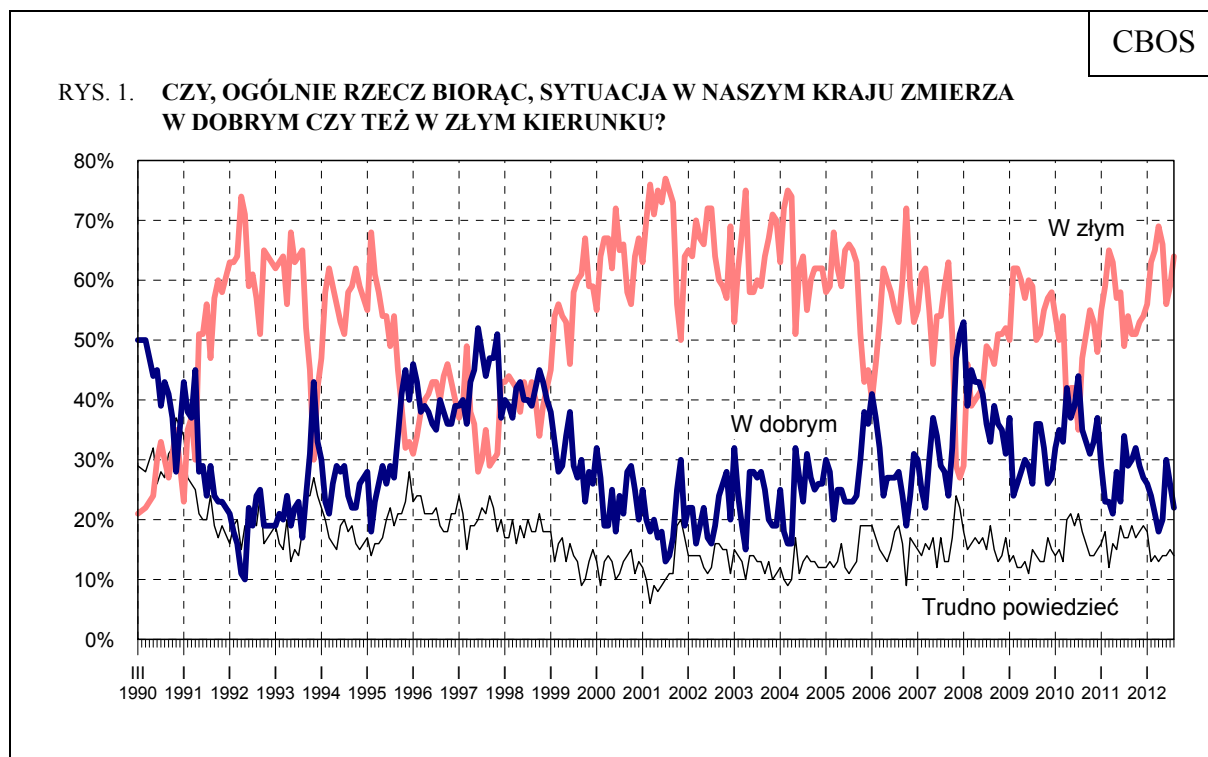
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
11 stycznia 2012 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Dość istotna poprawa nastrojów społecznych odnotowana w czerwcu okazała się krótkotrwała. W sierpniu¹, po miesięcznej stabilizacji², wartości większości wskaźników powróciły do notowań sprzed czerwcowych wzrostów. W ostatnim czasie pogorszyły się przede wszystkim oceny i przewidywania w wymiarze publicznym, a więc dotyczące ogólnej sytuacji w kraju, a także sfery politycznej i gospodarczej.

OCENY

W porównaniu z poprzednim miesiącem zmalał (o 4 punkty, do 22%) odsetek respondentów przekonanych, że **sytuacja w naszym kraju** zmierza w dobrym kierunku, jednocześnie zwiększyła się liczba tych, którzy wyrażają przeciwną opinię (o 5 punktów, do 64%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (267) przeprowadzono w dniach 14 – 22 sierpnia 2012 roku na liczącej 1011 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Zob. komunikat CBOS „Nastroje społeczne w lipcu”, lipiec 2012 (oprac. M. Omyła-Rudzka).

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
	2011					2012								
	w procentach													
W dobrym	29	30	32	29	27	26	24	21	18	20	30	26	22	
W złym	54	51	51	53	54	56	63	65	69	66	56	59	64	
Trudno powiedzieć	17	19	17	18	19	18	13	14	13	14	14	15	14	

Oceny bieżącej sytuacji w kraju są dość istotnie zróżnicowane społecznie (zob. tabele aneksowe). Pozytywne opinie w tym względzie relatywnie najczęściej wyrażają osoby najbardziej zadowolone ze swojej sytuacji materialnej (38%), legitymujące się wyższym wykształceniem (36%) oraz osiągające najwyższe dochody *per capita* (36%), a także najmłodszy badani – w wieku od 18 do 24 lat (32%).

Ze względu na status zawodowy, przekonanie, że sytuacja w Polsce zmierza w dobrym kierunku, wyrażają głównie przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści z wyższym wykształceniem (36%), a w dalszej kolejności prywatni przedsiębiorcy (33%), średni personel, w tym technicy (31%) oraz pracownicy administracyjno-biurowi (31%). Wśród biernych zawodowo bieżącą sytuację w kraju pozytywnie oceniają przede wszystkim uczniowie i studenci (40%).

Stosunkowo najbardziej krytyczni w ocenie kierunku zmian w Polsce są bezrobotni (81% z nich twierdzi, że sytuacja w kraju zmierza w złym kierunku), osoby niezadowolone z warunków materialnych swojego gospodarstwa domowego (79%), robotnicy wykwalifikowani (79%) oraz badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym (75%) – zob. tabele aneksowe.

W potencjalnych elektoratach głównych partii politycznych zadowolenie z rozwoju sytuacji w kraju dominuje nad niezadowoleniem jedynie wśród zwolenników PO. Sympatycy PiS i SLD, a także osoby o niesprecyzowanych preferencjach oraz niezamierzające brać udziału w ewentualnych wyborach parlamentarnych w większości negatywnie wypowiadają się o ogólnej sytuacji w Polsce, przy czym stosunkowo największym krytycyzmem w tym względzie wykazują się potencjalni wyborcy PiS oraz respondenci niezainteresowani głosowaniem.

Tabela 2

Elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	57	32	11
PiS	10	77	13
SLD	27	60	13
Niezdecydowani, na kogo głosować	19	61	20
Niezamierzający głosować	9	76	15

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Gorsze niż w lipcu są również **oceny sytuacji politycznej w Polsce**. Dobrze ocenia ją jedynie co dziewiąty badany (11%, spadek o 2 punkty), a połowa (50%, wzrost o 6 punktów) źle. Jedna trzecia ankieterowanych (33%, spadek o 3 punkty) sytuację na polskiej scenie politycznej określa jako przeciętną.

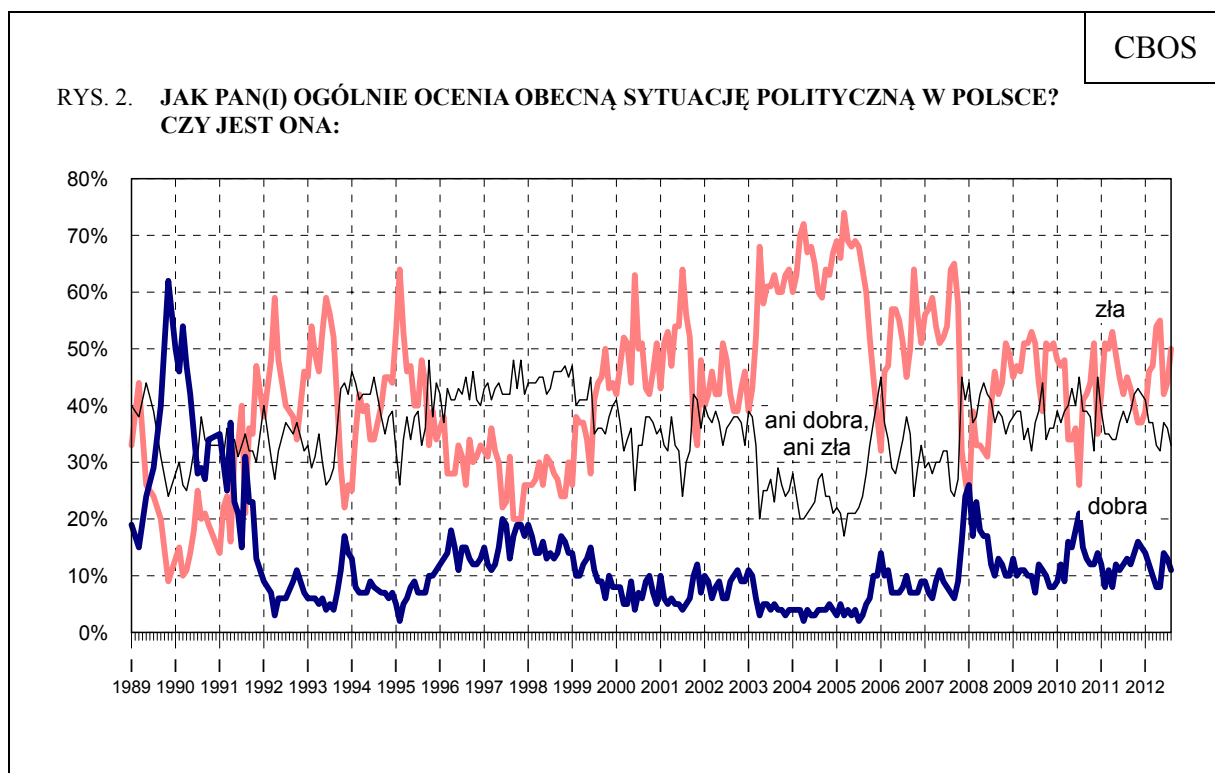

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
	2011					2012								
	w procentach													
– dobra	13	12	14	16	15	14	12	10	8	8	14	13	11	
– ani dobra, ani zła	37	39	42	43	42	41	37	37	33	32	37	36	33	
– zła	45	43	40	37	37	39	46	47	54	55	42	44	50	
Trudno powiedzieć	5	6	4	4	6	6	5	6	5	5	7	7	6	

We wszystkich grupach społeczno-demograficznych przeważają negatywne lub, co najwyżej, neutralne oceny sytuacji politycznej w Polsce. Stosunkowo najlepiej postrzegają ją przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści wyższego szczebla (26% opinii pozytywnych), prywatni przedsiębiorcy (25%), osoby z wyższym wykształceniem (20%), a także badani uzyskujący najwyższe dochody *per capita* (19%) oraz dobrze oceniający sytuację materialną swoich gospodarstw domowych (18%). Natomiast najbardziej krytyczni w tym względzie są badani niezadowoleni ze swojej sytuacji materialnej (69% opinii negatywnych), rolnicy (64%) oraz osoby najczęściej praktykujące religijnie (62%) – zob. tabele aneksowe.

Wśród potencjalnych elektoratów stosunkowo największy optymizm w zakresie oceny bieżącej sytuacji politycznej cechuje zwolenników PO – częściej wyrażają oni oceny pozytywne niż negatywne. Wśród zwolenników pozostałych ugrupowań oraz w grupie osób o niesprecyzowanych preferencjach partyjnych, jak również wśród niezainteresowanych wyborcami zdecydowanie dominują oceny negatywne, przy czym najbardziej krytycznie sytuację polityczną w Polsce oceniają potencjalni wyborcy PiS.

Tabela 4

Elektoraty*	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	32	42	23	3
PiS	1	24	72	3
SLD	8	37	54	1
Niezdecydowani, na kogo głosować	11	30	48	11
Niezamierzający głosować	4	29	59	8

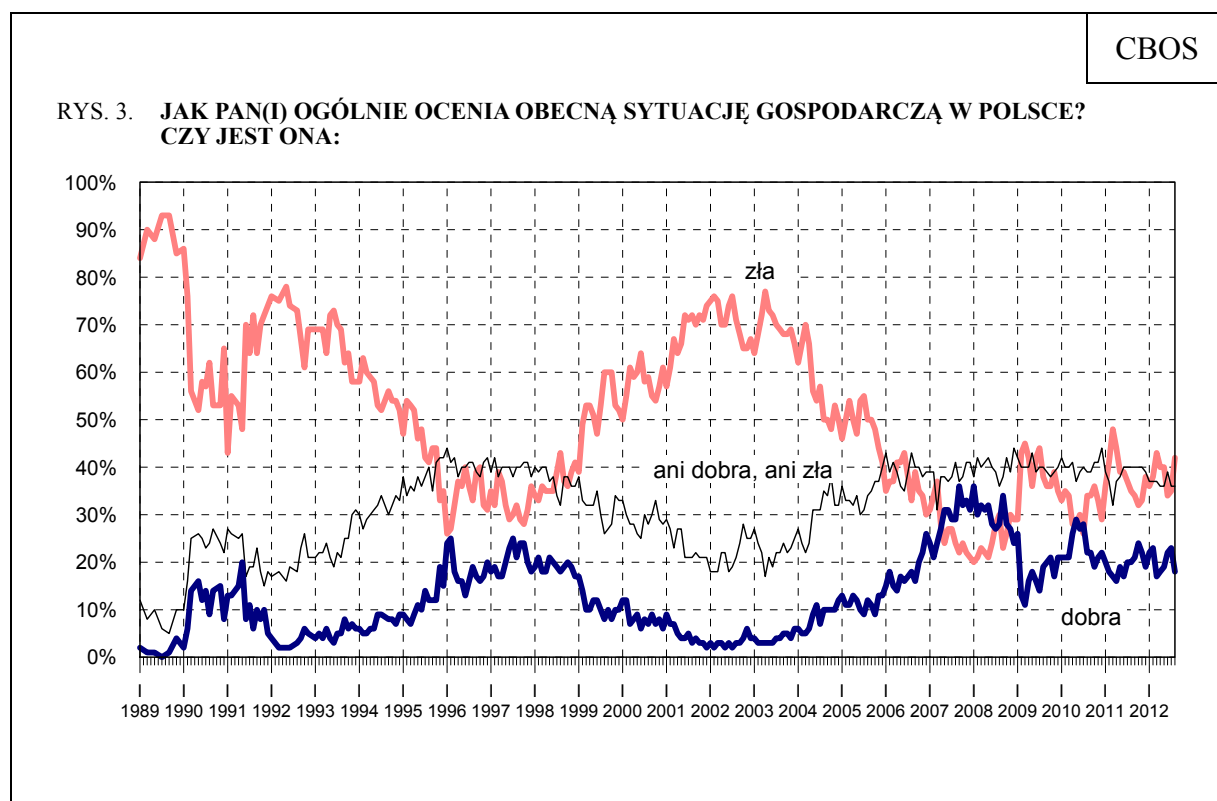
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Także **sytuacja gospodarcza w kraju** postrzegana jest gorzej niż przed miesiącem. Jako dobrą ocenia ją niespełna jedna piąta respondentów (18%, spadek o 5 punktów), a ponad

dwukrotnie większa grupa (42%, wzrost o 7 punktów) uznaje za złą. Przekonanie, że kondycja polskiej gospodarki jest średnia (ani dobra, ani zła), wyraża nieco ponad jedna trzecia badanych (36%).

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2011					2012							
	w procentach												
– dobra	20	21	24	22	19	22	23	17	18	19	22	23	18
– ani dobra, ani zła	40	40	40	40	39	37	37	37	36	36	39	36	36
– zła	35	34	32	33	38	36	38	43	40	40	34	35	42
Trudno powiedzieć	5	5	4	5	4	5	2	3	6	5	5	6	4

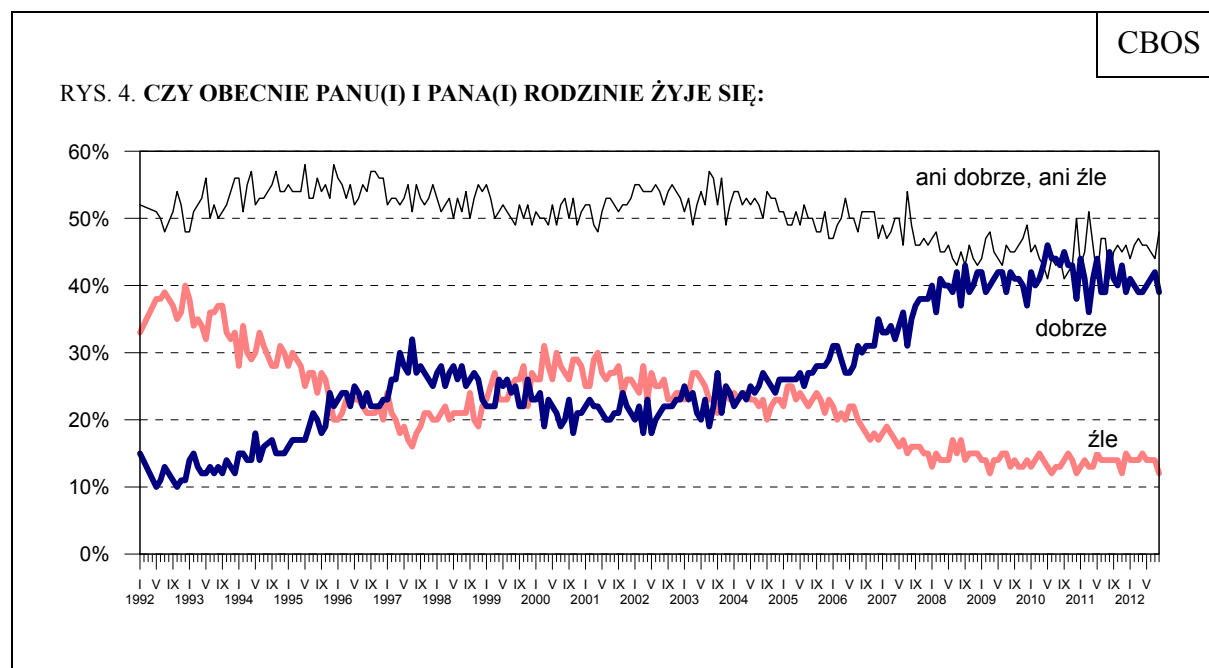
Pominięto „trudno powiedzieć”

Zadowolenie z bieżącej sytuacji ekonomicznej w Polsce stosunkowo najczęściej wyrażają: kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (34%), osoby pracujące na własny rachunek (33%), respondenci dobrze oceniający własne warunki materialne (32%), badani z wyższym wykształceniem (27%), a także osoby w wieku od 18 do 24 lat (26%), w tym zwłaszcza uczniowie i studenci (27%) – zob. tabele aneksowe.

Tylko nieznacznie zmieniły się natomiast oceny **jakości życia respondentów**. W ostatnim miesiącu minimalnie zmniejszył się zarówno odsetek tych badanych, którym – według ich własnych deklaracji – żyje się dobrze (spadek o 3 punkty, do 39%), jak i tych, którzy określają poziom życia swój i swojej rodziny jako niesatysfakcjonujący (spadek o 2 punkty, do 12%). Zwiększyła się natomiast liczba odpowiedzi neutralnych – niemal połowa dorosłych Polaków (48%, wzrost o 4 punkty) stwierdza, że im i ich rodzinom żyje się przeciętnie – ani dobrze, ani źle.

Tabela 6

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2011					2012							
	w procentach												
– dobrze	45	41	40	43	39	41	40	39	39	40	41	42	39
– ani dobrze, ani źle	41	45	46	45	46	44	46	47	46	46	45	44	48
– źle	14	14	14	12	15	14	14	14	15	14	14	14	12
Trudno powiedzieć	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1

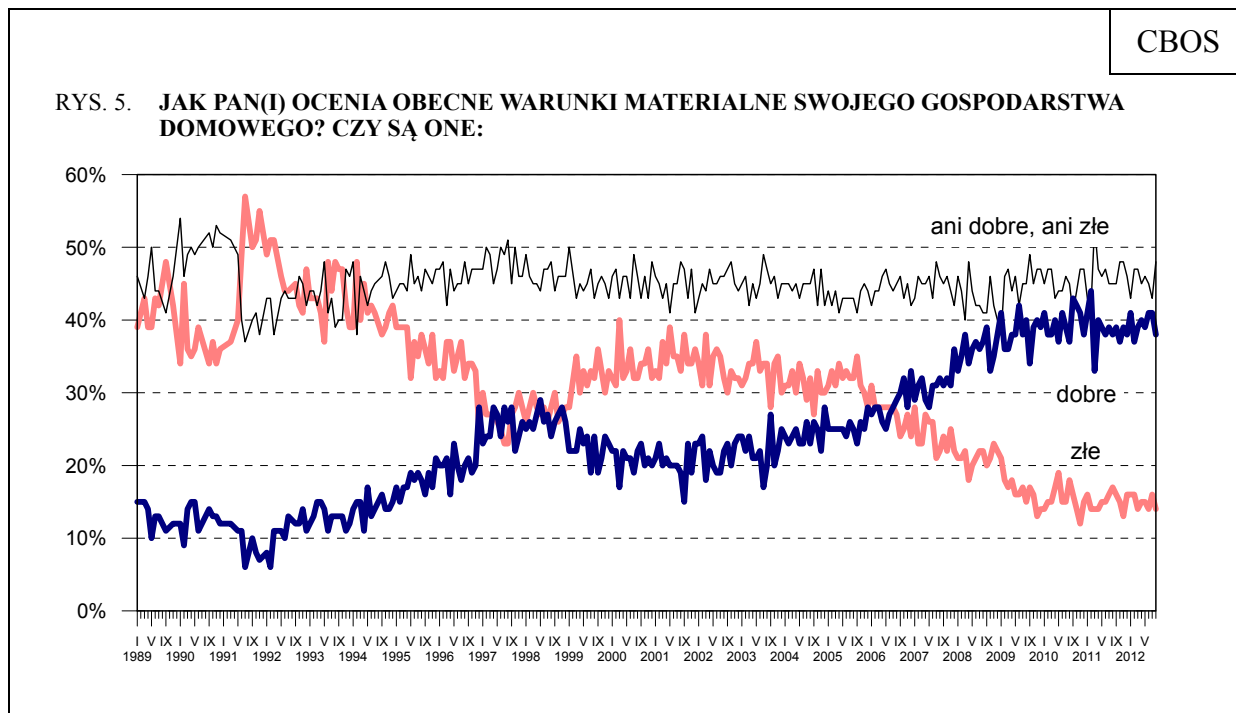

Pominięto „trudno powiedzieć”

Niemal identycznie zmienił się poziom zadowolenia respondentów z ich sytuacji materialnej. **Warunki materialne swojego gospodarstwa domowego** jako dobre ocenia 38% ankietowanych (spadek o 3 punkty), prawie połowa (48%, wzrost o 5 punktów) uważa, że są one średnie, a mniej więcej co siódmy (14%, spadek o 2 punkty) jest z nich niezadowolony.

Tabela 7

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2011					2012							
	w procentach												
– dobre	38	39	37	39	38	41	37	39	40	39	41	41	38
– ani dobre, ani złe	45	45	48	48	46	43	47	47	45	46	45	43	48
– złe	17	16	15	13	16	16	16	14	15	15	14	16	14

Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?“, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

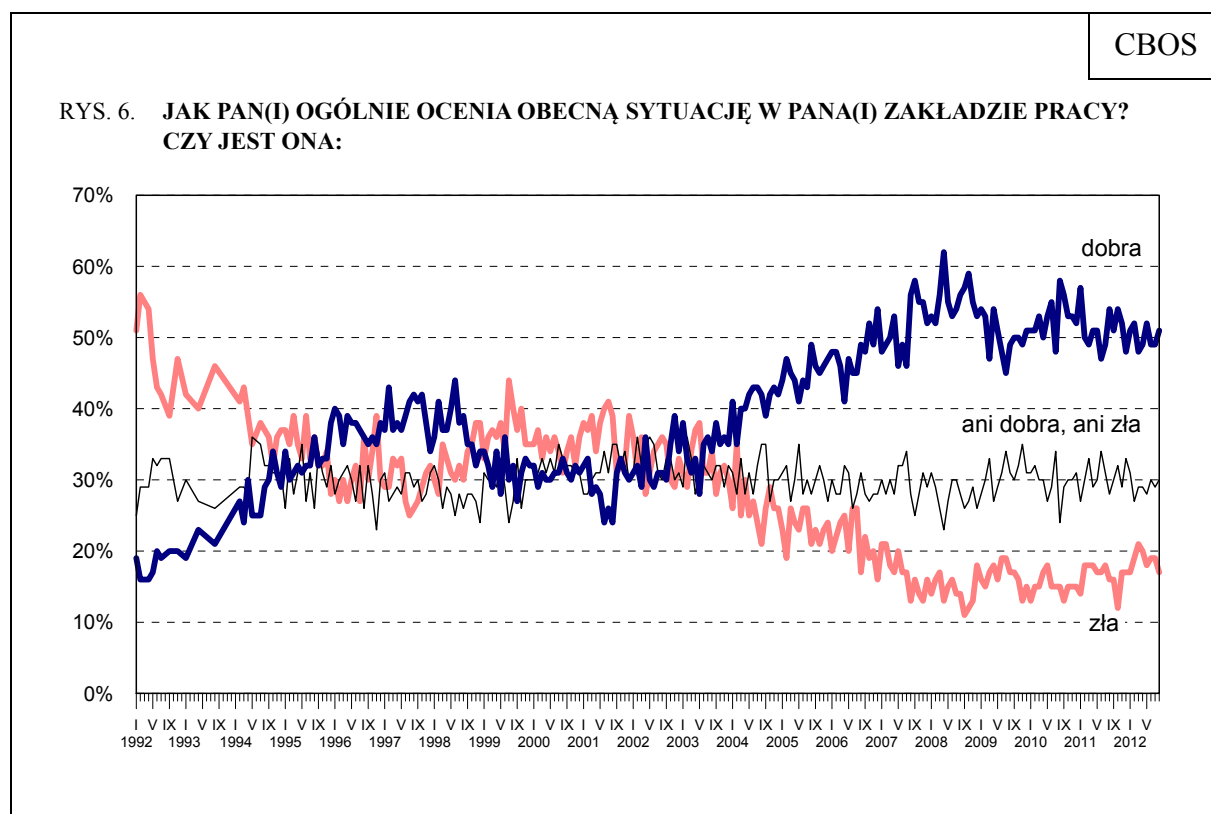
Zadowolenie z warunków bytu respondentów i ich rodzin rośnie wraz z pozycją zawodową, wielkością uzyskiwanych dochodów *per capita* oraz poziomem wykształcenia, maleje natomiast wraz z wiekiem.

Stosunkowo najgorzej o kondycji materialnej swoich gospodarstw domowych wypowiadają się bezrobotni, osoby mające 65 lat i więcej, badani z podstawowym wykształceniem, renciści, emeryci oraz respondenci o miesięcznych dochodach *per capita* nieprzekraczających 1000 zł – zob. tabele aneksowe.

Zbliżone do lipcowych są **oceny sytuacji w zakładach pracy**. Połowa zatrudnionych (51%, wzrost o 2 punkty) ocenia ją pozytywnie, jedna szósta zaś (17%, spadek o 2 punkty) negatywnie. Pozostali pracujący kondycję firm, w których są zatrudnieni, określają jako przeciętną (30%) lub też nie potrafią jej ocenić (2%).

Tabela 8

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2011					2012							
	N*												
	527	529	522	476	453	530	491	522	519	515	521	483	517
	w procentach												
– dobra	54	51	54	52	48	51	52	48	49	52	49	49	51
– ani dobra, ani zła	28	30	32	29	33	31	27	29	29	28	30	29	30
– zła	16	16	12	17	17	17	19	21	20	18	19	19	17
Trudno powiedzieć	2	3	2	2	2	1	2	2	2	2	2	3	2

Odpowiedzi osób pracujących. Pominięto „trudno powiedzieć”

We wszystkich grupach społeczno-demograficznych w ocenie sytuacji w miejscu zatrudnienia przeważają opinie neutralne lub pozytywne. Poziom zadowolenia jest zwykle tym wyższy, im wyższe wykształcenie pracujących, bardziej znacząca ich pozycja zawodowa, wyższe dochody *per capita* oraz większa satysfakcja z kondycji materialnej swojego

gospodarstwa domowego. Stosunkowo najbardziej krytyczne w ocenach są osoby niezadowolone ze swojej sytuacji bytowej, osiągające najniższe dochody *per capita*, zwłaszcza rolnicy (zob. tabele aneksowe).

PRZEWIDYWANIA

Prognozy rozwoju **sytuacji w kraju w najbliższym roku** są zdecydowanie bardziej pesymistyczne niż przed miesiącem. Grupa badanych spodziewających się jej pogorszenia wzrosła aż o 8 punktów procentowych (do 43%), zarazem dość znacząco zmalała liczba optymistów w tym względzie (z 12% do 8%). Istotny i od dłuższego czasu stabilny odsetek badanych stanowią ci, którzy uważają, że w ciągu najbliższego roku ogólna sytuacja w kraju się nie zmieni (44%).

Tabela 9

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2011					2012							
	w procentach												
Poprawi się	15	16	16	14	10	12	11	10	10	8	13	12	8
Nie zmieni się	47	49	51	45	37	37	42	43	45	43	43	45	44
Pogorszy się	29	25	22	35	46	44	42	43	41	42	36	35	43
Trudno powiedzieć	9	10	11	6	7	7	5	4	4	7	8	8	5

Porównywalne do lipcowych są natomiast prognozy rozwoju **sytuacji politycznej w Polsce**. Jej pogorszenia obawia się jedna czwarta badanych (25%, wzrost o 2 punkty), a tylko co trzynasty (8%) oczekuje poprawy. Trzy piąte respondentów (60%) sądzi, że w najbliższym roku sytuacja na polskiej scenie politycznej nie ulegnie zmianie.

Tabela 10

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce :	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2011					2012							
	w procentach												
– poprawi się	14	14	17	15	11	9	11	7	7	7	9	8	8
– nie zmieni się	52	56	54	56	54	56	57	57	55	51	57	59	60
– pogorszy się	20	16	14	22	27	25	26	28	31	32	22	23	25
Trudno powiedzieć	14	14	15	7	8	10	6	8	7	10	12	10	7

W porównaniu z ubiegłym miesiącem pogorszyły się przewidywania dotyczące **sytuacji gospodarczej w Polsce**. Poprawy w tym względzie spodziewa się co ósmy badany (12%, spadek o 2 punkty), natomiast pogorszenia – więcej niż co trzeci (35%, wzrost o 6 punktów). Blisko połowa ankietowanych (45%, spadek o 2 punkty) twierdzi, że w ciągu najbliższego roku kondycja polskiej gospodarki pozostanie na dotychczasowym poziomie.

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2011					2012							
	w procentach												
– poprawi się	18	21	21	15	13	12	15	13	14	13	15	14	12
– nie zmieni się	49	49	47	45	41	44	47	50	48	47	47	47	45
– pogorszy się	21	19	20	31	38	36	31	30	31	30	27	29	35
Trudno powiedzieć	12	11	12	9	8	8	7	7	7	10	11	10	8

Przewidywania co do **warunków materialnych gospodarstw domowych respondentów** w zasadzie nie uległy zmianie. Nadal większość badanych (64%) nie spodziewa się zmian w tym zakresie, co siódmy (14%) liczy na poprawę, a ponad jedna piąta (22%, wzrost o 2 punkty) obawia się pogorszenia.

Tabela 12

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2011					2012							
	w procentach												
– poprawią się	16	17	18	18	14	13	17	14	13	16	16	15	14
– pozostaną bez zmian	65	65	65	61	56	60	55	66	67	60	64	65	64
– pogorszą się	19	18	17	21	30	27	28	20	20	24	20	20	22

Jeśli zaś chodzi o prognozowaną **jakość życia**, podobnie jak przed miesiącem, ponad połowa ankietowanych (52%) sądzi, że za rok im i ich rodzinom będzie się żyło tak samo jak obecnie. Optymizm towarzyszy jedynie co szóstemu respondentowi (16%), a niemal co czwarty (23%, wzrost o 2 punkty) jest w tym względzie pesymistą.

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2011					2012							
	w procentach												
– lepiej	18	21	18	19	15	14	17	15	16	17	19	17	16
– tak samo	53	51	56	49	45	49	52	54	50	50	51	52	52
– gorzej	18	18	16	22	31	27	22	21	24	23	19	21	23
Trudno powiedzieć	11	10	10	10	9	10	9	10	10	10	11	10	9

Nieznacznie zmieniły się przewidywania dotyczące **sytuacji w zakładach pracy** respondentów. Obecnie niemal tyle samo pracowników oczekuje poprawy w tym zakresie (17%, spadek o 2 punkty), co obawia się pogorszenia (16%, wzrost o 2 punkty). Niezmiennie większość zatrudnionych (61%) sądzi, że w ciągu najbliższego roku kondycja ich firm nie ulegnie zmianie.

Tabela 14

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2011					2012							
	w procentach												
N*	527	529	523	476	453	530	491	521	516	516	522	483	518
– poprawi się	22	18	20	20	16	15	20	17	17	18	17	19	17
– pozostanie bez zmian	57	59	62	57	56	61	60	59	59	60	57	56	61
– pogorszy się	12	14	11	15	19	18	14	18	17	16	17	14	16
Trudno powiedzieć	8	9	7	8	9	6	6	6	7	6	9	11	6

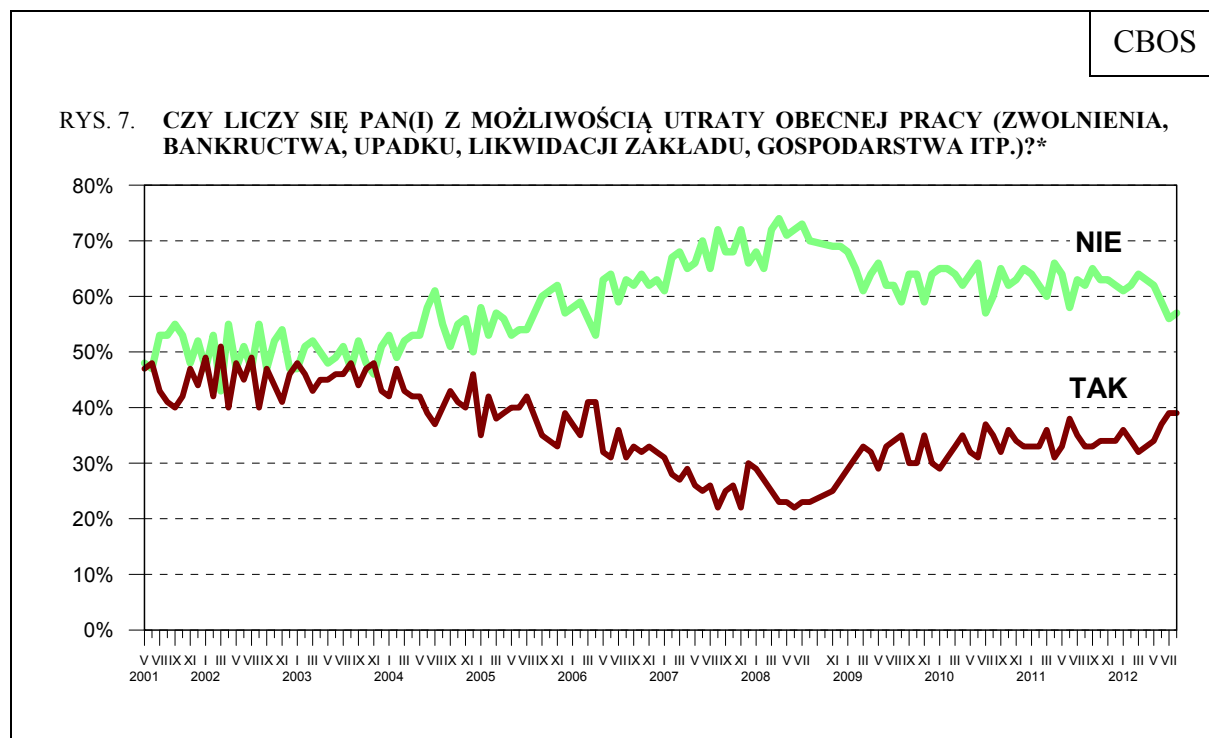
BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA I OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

Od lipca praktycznie nie zmieniło się **poczucie zagrożenia bezrobociem**. Nadal blisko dwie piąte zatrudnionych (39%) obawia się utraty pracy, a niespełna trzy piąte (57%) ocenia swoją sytuację zawodową jako stabilną. Patrząc jednak z nieco dłuższej perspektywy można zauważyć, że liczba pracowników niepewnych swojego zatrudnienia, choć powoli, to w miarę systematycznie rośnie (od marca br. wzrost o 7 punktów).

Tabela 15

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																									
	VIII (N=527)	IX (N=529)	X (N=525)	XI (N=476)	XII (N=453)	I (N=530)	II (N=491)	III (N=522)	IV (N=517)	V (N=516)	VI (N=522)	VII (N=483)	VIII (N=518)													
	2011							2012																		
	w procentach																									
Bardzo poważnie się z tym liczę	5	33	9	33	6	34	6	34	8	34	5	36	7	34	7	32	8	33	9	34	7	37	9	39	6	39
Raczej tak	28		24		28		28		26		31		27		25		25		25		30		30		33	
Raczej nie	36		39		37		43		37		36		36		41		38		37		34		31		33	
Nie, to mało prawdopodobne	26	62	26	65	26	63	20	63	25	62	25	61	26	62	23	64	25	63	25	62	25	59	25	56	24	57
Trudno powiedzieć	5	5	2	2	3	3	3	3	4	4	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	4	4

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

* Zsumowano odsetki odpowiedzi: „bardzo poważnie się z tym liczę” i „raczej się z tym liczę” (TAK) oraz „nie, to mało prawdopodobne” i „raczej nie” (NIE). Pominięto „trudno powiedzieć”

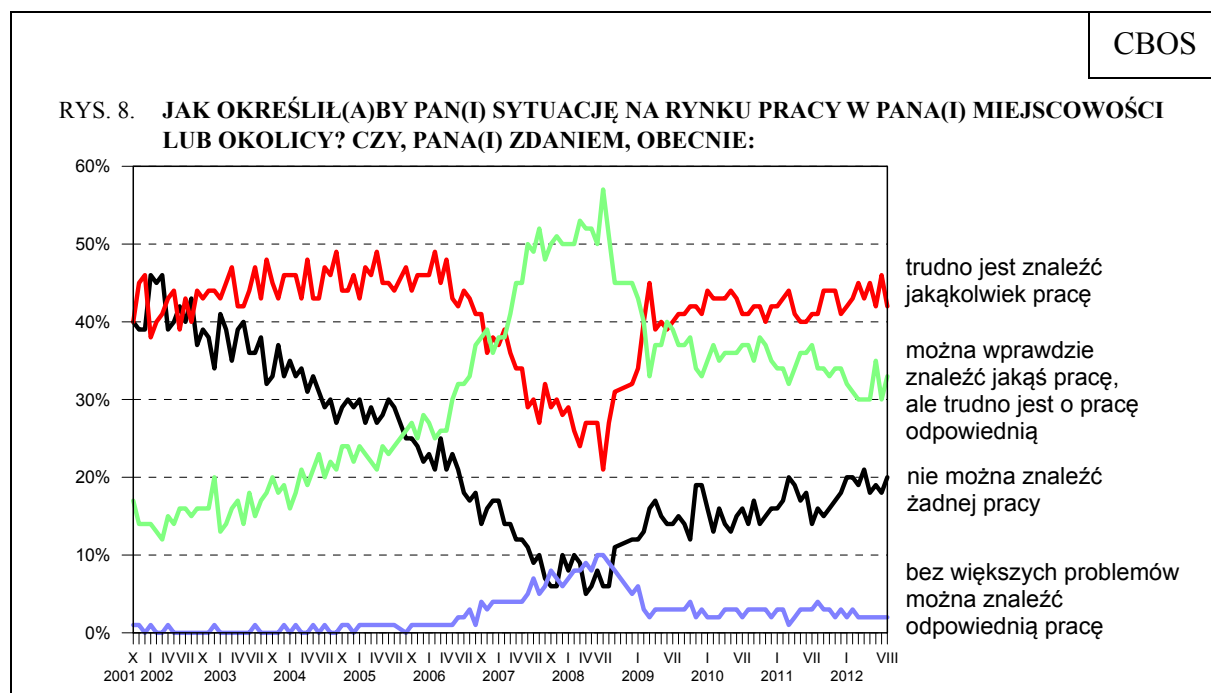
Uwaga: Pytanie zadawano respondentom mającym pracę, łącznie z rolnikami i osobami pomagającymi w prowadzeniu gospodarstwa rolnego oraz pracującym na własny rachunek poza rolnictwem

Stosunkowo największe obawy przed utratą zatrudnienia towarzyszą robotnikom niewykwalifikowanym (59% z nich liczy się z taką ewentualnością), pracownikom usług (53%), a także osobom o najniższych dochodach *per capita* (56%), respondentom źle oceniającym sytuację materialną swoich gospodarstw domowych (48%) oraz pracownikom w wieku od 25 do 34 lat (47%) – zob. tabele aneksowe.

W ciągu ostatniego miesiąca nie zmieniły się znacząco oceny **sytuacji na lokalnych rynkach pracy**. Obecnie jedna trzecia Polaków (35%, wzrost o 3 punkty) jest zdania, że w ich okolicy można znaleźć zatrudnienie, przy czym nadal zdecydowana większość z nich (33%) uważa, że trudno jest o pracę odpowiednią. Prawie dwie trzecie badanych (łącznie 62%, spadek o 2 punkty) sądzi natomiast, że trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę (42%) bądź też w ogóle nie ma szans na zatrudnienie (20%).

Tabela 16

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2011					2012							
	w procentach												
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	4	3	3	2	3	2	3	2	2	2	2	2	2
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	34	34	33	34	34	32	31	30	30	30	35	30	33
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	41	44	44	44	41	42	43	45	43	45	42	46	42
– nie można znaleźć żadnej pracy	16	15	16	17	18	20	20	19	21	18	19	18	20
Trudno powiedzieć	5	4	4	3	4	4	3	4	4	5	3	4	3

Pominięto „trudno powiedzieć”

Sierpniowe oceny i prognozy zarówno ogólnej sytuacji w kraju, jak i jej wymiaru politycznego i gospodarczego są wyraźnie gorsze niż w ostatnich dwóch miesiącach. Sugeruje to, że czerwcowa poprawa nastrojów społecznych spowodowana m.in. sukcesami związanymi z organizacją Euro 2012 w obliczu coraz bardziej pesymistycznych prognoz ekonomicznych oraz ujawnionych niedawno afetr: taśmowej czy związanej z Amber Gold, nie przetrwała próby czasu.

Warte podkreślenia jest jednak to, że wskaźniki dotyczące wymiaru prywatnego, mimo różnego rodzaju negatywnych wydarzeń w życiu społeczno-politycznym, od dłuższego czasu pozostają w miarę stabilne. W ocenach sytuacji zawodowej przeważa zadowolenie, a sytuacja bytowa określana jest przeważnie jako przeciętna. Jeśli chodzi o przewidywania na najbliższy rok, to zarówno w wymiarze zawodowym, jak i materialnym, większość Polaków nie spodziewa się znaczących zmian.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?			Liczba osób
		W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		22	64	14	1008
Płeć	Mężczyźni	24	61	15	480
	Kobiety	20	66	13	528
Wiek	18-24 lata	32	57	11	127
	25-34	26	65	10	207
	35-44	15	71	14	182
	45-54	27	59	15	137
	55-64	22	62	17	197
	65 lat i więcej	14	66	20	159
Miejsce zamieszkania	Wieś	17	69	14	383
	Miasto do 20 tys.	21	67	12	154
	20-100 tys.	26	57	16	193
	101-500 tys.	27	61	12	171
	501 tys. i więcej mieszk.	26	58	16	107
Wykształcenie	Podstawowe	16	66	18	195
	Zasadnicze zawodowe	14	75	11	263
	Średnie	24	60	16	354
	Wyższe	36	52	11	196
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	36	51	13	101
	Średni personel, technicy	31	50	19	39
	Pracownicy adm.-biurowi	31	60	9	70
	Pracownicy usług	17	70	13	63
	Robotnicy wykwalifikowani	13	79	8	115
	Robotnicy niewykwalifik.	17	65	18	49
	Rolnicy	16	64	20	63
Pracujący na własny rach.	33	59	8	35	
Bierni zawodowo	Renciści	23	62	16	76
	Emeryci	17	65	18	217
	Uczniowie i studenci	40	48	13	70
	Bezrobotni	10	81	9	56
	Gospodynie domowe i inni	19	66	14	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	31	56	13	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	23	67	11	86
	sekt. pryw. poza rolnict.	21	66	13	231
	prywatnym gosp. rolnym	15	69	16	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	19	71	10	145
	501-750	21	66	13	118
	751-1000	17	66	17	154
	1001-1500	23	64	13	162
	Powyżej 1500 zł	36	54	10	179
Ocena własnych war. mater.	Złe	7	79	14	142
	Średnie	14	68	18	481
	Dobre	38	52	10	385
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	20	72	8	42
	Raz w tygodniu	21	63	17	449
	1-2 razy w miesiącu	20	72	8	161
	Kilka razy w roku	27	60	12	242
	W ogóle nie uczestniczy	21	61	18	114
Poglądy polityczne	Lewica	25	63	11	180
	Centrum	26	61	13	309
	Prawica	25	64	10	293
	Trudno powiedzieć	11	67	23	226

Tabela 2

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce?				Liczba osób
		Czy jest ona:				
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		11	33	50	6	1008
Płeć	Mężczyźni	12	33	52	4	481
	Kobiety	9	34	49	8	527
Wiek	18-24 lata	9	44	45	1	127
	25-34	11	32	54	3	207
	35-44	6	36	54	4	182
	45-54	15	27	50	8	137
	55-64	14	34	45	7	197
	65 lat i więcej	7	28	52	12	159
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	30	54	8	383
	Miasto do 20 tys.	12	33	51	4	154
	20-100 tys.	9	34	52	5	193
	101-500 tys.	14	38	43	4	171
	501 tys. i więcej mieszk.	10	39	44	7	107
Wykształcenie	Podstawowe	10	25	51	14	196
	Zasadnicze zawodowe	5	33	56	6	263
	Średnie	10	37	51	3	353
	Wyższe	20	36	42	3	196
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	26	32	42	1	101
	Średni personel, technicy	10	35	52	3	39
	Pracownicy adm.-biurowi	6	38	53	3	70
	Pracownicy usług	7	36	52	4	63
	Robotnicy wykwalifikowani	7	35	54	5	115
	Robotnicy niewykwalifik.	8	33	51	8	49
	Rolnicy	5	27	64	4	63
Pracujący na własny rach.	25	23	44	8	35	
Bierni zawodowo	Renciści	17	23	49	11	76
	Emeryci	8	34	49	9	217
	Uczniowie i studenci	11	46	44		70
	Bezrobotni	5	35	56	4	56
	Gospodynie domowe i inni	7	32	49	13	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	11	38	47	3	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	12	32	52	3	86
	sekt. pryw. poza rolnict.	14	32	51	4	231
	prywatnym gosp. rolnym	5	36	57	2	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	9	34	54	3	145
	501-750	4	36	54	5	118
	751-1000	9	31	53	7	153
	1001-1500	13	34	45	8	162
	Powyżej 1500 zł	19	37	40	4	180
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	20	69	7	142
	Średnie	7	32	55	6	482
	Dobre	18	40	38	5	385
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	5	23	62	10	41
	Raz w tygodniu	10	34	49	7	450
	1-2 razy w miesiącu	8	29	57	6	161
	Kilka razy w roku	12	38	46	4	242
	W ogóle nie uczestniczy	13	32	49	6	114
Poglądy polityczne	Lewica	12	36	50	2	180
	Centrum	9	41	45	4	309
	Prawica	16	27	54	4	293
	Trudno powiedzieć	4	29	53	14	226

Tabela 3

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		18	36	42	4	1009
Płeć	Mężczyźni	22	34	42	2	481
	Kobiety	14	37	42	6	528
Wiek	18-24 lata	26	42	26	6	127
	25-34	20	37	40	3	207
	35-44	19	36	44	0	182
	45-54	17	34	44	4	137
	55-64	15	39	43	3	197
	65 lat i więcej	11	26	52	11	159
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	34	47	5	383
	Miasto do 20 tys.	15	43	39	3	154
	20-100 tys.	24	38	35	2	194
	101-500 tys.	20	35	41	4	171
	501 tys. i więcej mieszk.	22	31	40	6	107
Wykształcenie	Podstawowe	16	25	50	10	196
	Zasadnicze zawodowe	12	35	50	4	263
	Średnie	19	42	36	3	354
	Wyższe	27	36	34	2	196
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	34	32	33	1	101
	Średni personel, technicy	19	47	33		39
	Pracownicy adm.-biurowi	19	46	33	2	70
	Pracownicy usług	18	44	34	3	63
	Robotnicy wykwalifikowani	17	32	47	4	115
	Robotnicy niewykwalifik.	12	38	41	9	49
	Rolnicy	8	33	55	4	63
Pracujący na własny rach.	33	32	35		35	
Bierni zawodowo	Renciści	14	30	53	3	76
	Emeryci	10	33	50	7	217
	Uczniowie i studenci	27	46	23	4	70
	Bezrobotni	19	37	39	4	56
	Gospodynie domowe i inni	19	27	43	11	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	26	36	37	1	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	27	36	34	3	86
	sekt. pryw. poza rolnict.	19	41	38	2	231
	prywatnym gosp. rolnym	11	32	52	4	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	20	28	46	5	145
	501-750	16	39	41	5	118
	751-1000	14	37	44	5	154
	1001-1500	16	36	43	6	162
	Powyżej 1500 zł	23	37	39	1	180
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	28	64	4	142
	Średnie	11	36	47	5	482
	Dobre	32	38	27	3	385
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	14	26	51	9	42
	Raz w tygodniu	17	35	42	5	450
	1-2 razy w miesiącu	17	40	40	4	161
	Kilka razy w roku	22	38	38	3	242
	W ogóle nie uczestniczy	16	31	48	5	114
Poglądy polityczne	Lewica	21	34	44	2	180
	Centrum	18	43	37	2	309
	Prawica	22	34	40	4	293
	Trudno powiedzieć	10	30	49	10	227

Tabela 4

		Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:			Liczba osób
		złe	ani dobre, ani złe	dobre	
		%	%	%	
Ogółem		14	48	38	1011
Płeć	Mężczyźni	13	48	39	481
	Kobiety	15	48	37	530
Wiek	18-24 lata	11	32	57	127
	25-34	8	43	49	207
	35-44	10	50	40	182
	45-54	13	51	35	137
	55-64	17	53	30	197
	65 lat i więcej	26	55	19	161
Miejsce zamieszkania	Wieś	16	52	32	383
	Miasto do 20 tys.	18	44	38	154
	20-100 tys.	10	47	43	195
	101-500 tys.	10	46	44	172
	501 tys. i więcej mieszk.	16	44	41	107
Wykształcenie	Podstawowe	24	50	25	197
	Zasadnicze zawodowe	17	53	31	263
	Średnie	12	51	37	355
	Wyższe	4	34	62	196
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	35	62	101
	Średni personel, technicy	7	44	49	39
	Pracownicy adm.-biurowi	7	38	55	70
	Pracownicy usług	9	52	39	63
	Robotnicy wykwalifikowani	9	54	37	115
	Robotnicy niewykwalifik.	18	49	33	49
	Rolnicy	13	66	21	63
	Pracujący na własny rach.	8	32	59	35
Bierni zawodowo	Renciści	23	55	21	77
	Emeryci	22	56	22	218
	Uczniowie i studenci	10	29	61	70
	Bezrobotni	28	43	29	56
	Gospodynie domowe i inni	10	44	45	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3	41	56	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	7	43	50	86
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	48	41	231
	prywatnym gosp. rolnym	8	64	28	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	19	50	30	145
	501-750	22	57	22	118
	751-1000	20	53	26	154
	1001-1500	8	51	41	162
	Powyżej 1500 zł	4	37	59	180
Ocena własnych war. mater.	Złe	100			142
	Średnie		100		484
	Dobre			100	385
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	50	37	43
	Raz w tygodniu	15	48	38	451
	1-2 razy w miesiącu	15	52	33	161
	Kilka razy w roku	13	48	38	242
	W ogóle nie uczestniczy	12	41	48	114
Poglądy polityczne	Lewica	12	44	44	180
	Centrum	12	50	38	309
	Prawica	13	46	41	293
	Trudno powiedzieć	20	50	30	229

Tabela 5

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		51	30	17	2	517
Płeć	Mężczyźni	53	28	18	2	303
	Kobiety	48	33	17	2	214
Wiek	18-24 lata	69	21	8	2	43
	25-34	54	30	15	1	154
	35-44	45	36	18	1	145
	45-54	53	26	21	1	93
	55-64	42	29	23	6	75
	65 lat i więcej	62	28	10		7
Miejsce zamieszkania	Wieś	40	35	23	1	187
	Miasto do 20 tys.	63	19	14	4	76
	20-100 tys.	55	29	14	3	105
	101-500 tys.	56	30	15		88
	501 tys. i więcej mieszk.	54	29	14	2	62
Wykształcenie	Podstawowe	36	32	25	7	47
	Zasadnicze zawodowe	45	28	25	2	145
	Średnie	48	37	13	2	177
	Wyższe	64	23	13		148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	61	25	14		95
	Średni personel, technicy	51	32	17		37
	Pracownicy adm.-biurowi	58	30	12		67
	Pracownicy usług	53	31	11	5	60
	Robotnicy wykwalifikowani	55	23	21	1	108
	Robotnicy niewykwalifik.	48	35	14	3	46
	Rolnicy	16	49	35		51
Pracujący na własny rach.	53	35	12		35	
Bierni zawodowo	Renciści	36			64	2
	Emeryci	45	20	35		10
	Uczniowie i studenci	100				3
	Bezrobotni		35	65		2
	Gospodynie domowe i inni				100	2
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	57	27	16	0	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	55	29	14	3	86
	sekt. pryw. poza rolnict.	54	29	15	2	231
	prywatnym gosp. rolnym	20	43	34	3	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	30	37	33		63
	501-750	42	38	16	5	64
	751-1000	58	26	14	2	68
	1001-1500	48	30	20	1	75
	Powyżej 1500 zł	59	27	14		107
Ocena własnych war. mater.	Złe	37	17	37	9	41
	Średnie	35	44	21	1	243
	Dobre	70	18	10	1	233
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	37	54	8		9
	Raz w tygodniu	49	35	15	1	227
	1-2 razy w miesiącu	45	30	24	2	83
	Kilka razy w roku	60	21	16	3	145
	W ogóle nie uczestniczy	45	29	23	3	54
Poglądy polityczne	Lewica	47	30	22	2	88
	Centrum	52	28	18	2	185
	Prawica	56	28	14	2	151
	Trudno powiedzieć	43	37	19	1	94

Tabela 6

		A jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?				Liczba osób
		Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		8	44	43	5	1010
Płeć	Mężczyźni	10	44	42	4	481
	Kobiety	7	43	44	6	529
Wiek	18-24 lata	11	56	32	1	127
	25-34	11	43	43	3	207
	35-44	6	41	48	4	182
	45-54	5	49	39	7	137
	55-64	8	39	48	5	197
	65 lat i więcej	8	38	42	12	161
Miejsce zamieszkania	Wieś	8	47	39	6	383
	Miasto do 20 tys.	5	42	48	6	154
	20-100 tys.	12	44	40	4	195
	101-500 tys.	7	44	45	4	171
	501 tys. i więcej mieszk.	11	33	50	6	107
Wykształcenie	Podstawowe	6	50	36	7	197
	Zasadnicze zawodowe	7	38	48	7	263
	Średnie	9	47	40	4	354
	Wyższe	11	38	47	3	196
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	9	36	52	4	101
	Średni personel, technicy	16	50	32	2	39
	Pracownicy adm.-biurowi	7	57	31	5	70
	Pracownicy usług	6	48	39	7	63
	Robotnicy wykwalifikowani	10	35	50	5	115
	Robotnicy niewykwalifik.	6	54	37	3	49
	Rolnicy	9	41	39	11	63
Pracujący na własny rach.	11	32	55	2	35	
Bierni zawodowo	Renciści	9	43	43	5	76
	Emeryci	7	38	48	8	218
	Uczniowie i studenci	10	56	34		70
	Bezrobotni	7	47	44	3	56
	Gospodynie domowe i inni	7	57	33	3	55
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	9	42	45	4	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	13	44	39	4	86
	sekt. pryw. poza rolnict.	7	44	46	3	231
	prywatnym gosp. rolnym	10	42	43	5	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	9	45	41	4	145
	501-750	4	51	40	5	118
	751-1000	8	40	47	5	154
	1001-1500	8	49	41	3	162
	Powyżej 1500 zł	11	42	45	2	180
Ocena własnych war. mater.	Złe	5	36	52	7	142
	Średnie	4	44	46	6	483
	Dobre	15	47	35	3	385
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	17	45	29	9	42
	Raz w tygodniu	9	42	42	7	451
	1-2 razy w miesiącu	4	50	45	2	161
	Kilka razy w roku	10	43	43	4	242
	W ogóle nie uczestniczy	6	41	48	5	114
Poglądy polityczne	Lewica	8	46	45	2	180
	Centrum	6	48	43	3	309
	Prawica	12	35	45	7	293
	Trudno powiedzieć	6	47	39	9	228

Tabela 7

		Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		39	57	4	518
Płeć	Mężczyźni	38	59	3	303
	Kobiety	42	54	4	215
Wiek	18-24 lata	40	58	2	43
	25-34	47	50	3	154
	35-44	39	55	5	145
	45-54	33	64	3	93
	55-64	34	63	3	76
	65 lat i więcej	37	63		7
Miejsce zamieszkania	Wieś	41	57	2	187
	Miasto do 20 tys.	36	57	7	76
	20-100 tys.	41	56	3	105
	101-500 tys.	38	57	5	89
	501 tys. i więcej mieszk.	39	57	5	62
Wykształcenie	Podstawowe	32	62	6	47
	Zasadnicze zawodowe	44	53	3	145
	Średnie	44	51	5	178
	Wyższe	34	65	1	148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	44	54	2	95
	Średni personel, technicy	31	63	6	37
	Pracownicy adm.-biurowi	32	63	5	67
	Pracownicy usług	53	45	2	60
	Robotnicy wykwalifikowani	43	52	5	108
	Robotnicy niewykwalifik.	59	39	1	46
	Rolnicy	16	81	3	51
Pracujący na własny rach.	33	67		35	
Bierni zawodowo	Renciści		36	64	2
	Emeryci	29	71		10
	Uczniowie i studenci	54	46		3
	Bezrobotni	65	35		2
	Gospodynie domowe i inni		51	49	2
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	37	62	1	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	46	51	4	86
	sekt. pryw. poza rolnict.	44	51	5	231
	prywatnym gosp. rolnym	20	76	4	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	56	39	5	63
	501-750	43	52	5	64
	751-1000	52	47	1	68
	1001-1500	37	62	1	75
	Powyżej 1500 zł	29	68	2	107
Ocena własnych war. mater.	Złe	48	45	6	41
	Średnie	43	53	4	243
	Dobre	35	63	2	234
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	61	31	8	9
	Raz w tygodniu	44	53	3	227
	1-2 razy w miesiącu	34	64	2	83
	Kilka razy w roku	37	59	5	146
	W ogóle nie uczestniczy	37	58	4	54
Poglądy polityczne	Lewica	39	59	2	88
	Centrum	38	59	3	186
	Prawica	38	59	3	151
	Trudno powiedzieć	47	46	7	94